

АНОТАЦІЯ

Данилишина К. О. Формування інформаційної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання в університетах. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 015 – «Професійна освіта (за спеціалізаціями)», спеціалізація 13.00.04 – «Теорія і методика професійної освіти». – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Вінниця, 2020.

У дисертаційній роботі розкрито зміст поняття «інформаційна компетентність майбутніх педагогів професійного навчання»; проаналізовано проблему професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання у контексті розвитку сучасного інформаційного суспільства, визначено особливості інформаційних технологій у професійній діяльності та підготовці майбутніх педагогів професійного навчання, досліджено зміст та компоненти інформаційної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання; запропоновано й обґрунтовано педагогічні умови формування інформаційної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання (створення інформаційного освітнього середовища для формування інформаційної компетентності майбутнього педагога професійного навчання; моделювання професійних ситуацій з метою формування інформаційної компетентності майбутнього педагога професійного навчання; використання інформаційно-комунікаційних і Веб-технологій з метою формування інформаційної компетентності майбутнього педагога професійного навчання); розроблено та апробовано модель формування інформаційної компетентності майбутнього педагога професійного навчання.

Проведений аналіз основних понять дослідження дозволяє зробити висновки: по-перше, інформаційна компетентність може розглядатися як якість особистості, що включає сукупність здатностей для виконання різних видів інформаційної діяльності і ціннісне ставлення до цієї діяльності, при цьому під інформаційною діяльністю розуміють сукупність процесів збирання, аналізу, перетворення, зберігання, пошуку і розповсюдження інформації; по-друге, інформаційна компетентність педагога безпосередньо пов'язана із сферою його професійної діяльності; по-третє, інформаційна компетентність може розглядатися в трьох аспектах: у складі ключових компетенцій; як складова професійної компетентності фахівця; як етап у становленні його професійної або інформаційної культури.

На основі вищевикладеного можна зробити висновок, що сучасні погляди щодо трактування інформаційної компетентності різняться, але більшість авторів розглядають це поняття, з одного боку, як мету освіти, професійної підготовки, кінцевий результат навчання, а з іншого, – як проміжний результат, що характеризує фахівця, який виконує свою професійну діяльність. У результаті в студентів відбувається формування фахової компетентності, що характеризується: ґрунтовними знаннями з загальнопрофесійних і фахових навчальних дисциплін; уміннями користуватись інформаційними і професійними технологіями; здатністю використовувати в професійній діяльності знання, вміння та узагальнені засоби виконання дій у процесі вирішення професійних завдань. Однією із складових фахової підготовки, визначено інформаційну компетентність майбутніх педагогів професійного навчання в університетах, яку ми розглядаємо як здатність успішно діяти, ефективну характеристику професійної діяльності, сукупність можливостей, певний рівень знань і ступінь удосконалення фахівця. Під час формування інформаційної

компетентності в контексті фахової підготовки пріоритетними є цінності освіти та професії.

Встановлено, що для формування інформаційної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання доцільно використовувати рівневий підхід, де під «рівнем» розуміється відношення будь-яких вищих та нижчих ступенів розвитку структур певних об'єктів чи процесів. Тому для аналізу критеріїв та показників визначено рівні сформованості інформаційної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання: низький, середній, високий.

Спираючись на отримані результати під час аналізу поглядів науковців щодо сформованості інформаційної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання, виокремлено наступні критерії формування інформаційної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання: аксіологічний, гностичний, праксеологічний, особистісно-рефлексивний:

- аксіологічний критерій являє собою рівень сформованості у майбутніх педагогів професійного навчання позитивної мотивації до здійснення моніторингу навчальних досягнень студентів;

- гносеологічний критерій являє собою рівень сформованості вмінь оперувати, управляти, формалізувати, порівнювати, синтезувати інформацію;

- праксеологічний критерій являє собою рівень сформованості вмінь майбутніх педагогів професійного навчання здійснювати посилення, аналіз та порівняння набутих знань на вирішення типових професійних задач; вміння вести навчальний діалог в умовах розв'язання навчальних ігрових ситуацій засобами ІКТ;

- особистісно-рефлексивний критерій являє собою рівень сформованості генерування нових уявлень для розв'язання нестандартних творчих задач.

Критерії враховують також розроблені компоненти структури сформованості інформаційної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання в університетах (мотиваційний, когнітивний та операційний).

З метою цілісного уявлення про процес підготовки майбутніх педагогів професійного навчання розроблено модель формування інформаційної компетентності майбутнього педагога професійного навчання.

У моделі представлено наступні структурні блоки: цільовий (мета, дидактичні принципи, методи та форми навчання), змістово-процесуальний (спрямованість змісту навчання, компоненти сформованості інформаційної компетентності, педагогічні умови) та результативний (критерії, показники рівні та кінцевий результат). Кожен блок моделі має свої компоненти, вирішує певну частину завдань у процесі підготовки майбутніх педагогів професійного навчання та перебуває у послідовній залежності від попереднього блоку, що дає змогу зробити процес підготовки майбутнього фахівця ефективним та результативним.

Результати формувального експерименту дали змогу зафіксувати позитивну динаміку інформаційної компетентності, що свідчить про ефективність моделі та позитивний вплив запропонованих педагогічних умов формування інформаційної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання. Порівнявши показники сформованості інформаційної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання контрольної й експериментальної груп на завершення формувального етапу педагогічного експерименту, прийшли до висновку, що в експериментальній групі в порівнянні з контрольною відбулися значні зміни, які полягають у збільшенні кількості студентів з високим рівнем цієї компетентності.

Ключові слова: підготовка майбутнього педагога професійного навчання, інформаційно-комунікаційні технології, інформаційна компетентність, педагогічні умови, модель підготовки.